

De lokale grønne treparter har opbygget tillid, men samarbejdet er skrøbeligt

Hvordan fungerede samarbejdet i 2025, da kommunerne, Danmarks Naturfredningsforening, Landbrug & Fødevarer og Naturstyrelsen arbejdede intensivt med arealomlægningsplaner i de lokale treparter til gavn for klima, natur og vandmiljø?

Det spørgsmål besvares nu i den første samlede evaluering af processen. Evalueringen er lavet i regi af forskningsprojektet TRANSFORM, som ledes i samarbejde mellem Københavns Universitet, Aarhus Universitet og SEGES Innovation og er støttet af Novo Nordisk Fonden og 15. Juni Fonden.

Evalueringen bygger på spørgeskemaundersøgelser blandt både deltagere og kommunale facilitatorer i de lokale grønne treparter samt dybdegående kvalitative interviews. Det solide datagrundlag giver et unikt indblik i, hvordan processen er blevet oplevet og faciliteret rundt om i landet.

”Evalueringen viser, at de lokale grønne treparter faktisk har formået at opbygge tillid og et fungerende samarbejde på tværs af meget forskellige interesser. Men den viser også, at tilliden er skrøbelig og i høj grad personbåret. Det betyder, at implementeringen i 2026 bliver den egentlige stresstest. Hvis rammer, økonomi og kapacitet ikke følger med, risikerer vi at slide den tillid op, som er bygget møjsommeligt op i 2025,” siger Morten Graversgaard, Lektor i miljøforvaltning og landbrugspolitik ved Aarhus Universitet.

I evalueringen præsenteres fem konklusioner:

1) Samarbejdet fungerer bedre end sit ry

På tværs af landet vurderer både deltagere og facilitatorer, at samarbejdsklimaet i treparterne har været overvejende konstruktivt, præget af respektfuld dialog og en fælles vilje til at finde løsninger - på trods af store forskelle i interesser og udgangspunkt.

2) Tillid og dialog er opbygget, men er skrøbelig og personbåret

Der er opbygget en god tillid mellem parterne. Men både deltagere og facilitatorer peger på, at denne tillid i høj grad er knyttet til konkrete personer og tidligere samarbejdsrelationer, hvilket gør den sårbar over for udskiftninger og organisatoriske brud.

3) Den lokale kompleksitet afspejler sig direkte i planernes udfordringer

Forskelle i geografi, lodsejerstruktur, naturforhold og historik betyder, at treparterne har stået over for meget forskellige udfordringer. Komplexiteten i landskabet er direkte afspejlet i vanskelighederne ved at nå i mål med omlægningsplanerne.

4) Målsatte krav er opfyldt, mens andre temaer er udskudt

De lokale treparter er generelt nået i mål med de fastlagte krav vedrørende kulstof og kvælstof (C og N). Til gengæld er arbejdet med skovrejsning, biodiversitet og grundvandsbeskyttelse blevet udskudt mange steder. Flere treparter har dog allerede aftalt, at disse temaer skal indgå aktivt i det videre arbejde i 2026.

5) Den sværeste opgave begynder nu, da 2026 bliver virkelighedstesten:

- I 2025 handlede det primært om proces, relationer og planlægning, mens det i 2026 vil handle om lodsejere, reguleringsinstrumenter, økonomi og konkrete projekter
- I 2026 vil biodiversitet, skovrejsning og grundvand komme på dagsordenen
- Det har været ret nemt at udpege lavbundslande, mens udpegninger på de tørre dyrkningslande er meget konfliktfyldt
- Tillid, frivillighed og kommunal kapacitet bliver afgørende flaskehalse
- Treparsamarbejdet har været en nødvendig forudsætning, men kan ikke stå alene
- I implementeringsfasen skal der være en mere klar fordeling af ansvar mellem treparter og kommuner

Evalueringen er lavet i regi af forskningsprojektet TRANSFORM og er konkret udført af teams fra henholdsvis Aarhus Universitet og Københavns Universitet. Teamet fra Aarhus Universitet har stået for spørgeskemaundersøgelsen, mens teamet fra Københavns Universitet har foretaget de dybdegående interviews.

”Vi har villet lave evalueringen, mens arbejdet var i frisk erindring hos deltagerne. Vi har spurgt til alt fra involvering og organisering til selve processen med at få lavet omlægningsplanen. Det giver os et unikt billede af, hvordan processen er blevet oplevet, og hvordan man konkret har håndteret den enorme opgave. Resultaterne peger på, at alle stort set er kommet i mål med både kulstof- og kvælstofindsatsen, mens planer for natur, skov og grundvand de fleste steder er udskudt,” siger Henrik Vejre, Professor i landskabsarkitektur og planlægning ved Københavns Universitet.

Find meget mere information om TRANSFORM på projektets hjemmeside eller LinkedIn-kanal

- www.transform-dk.org
- <https://www.linkedin.com/company/transform-dk/>

For yderligere information:

- Morten Graversgaard, Lektor i miljøforvaltning og landbrugspolitik ved Aarhus Universitet. Tlf. nr. 25645560
- Henrik Vejre, Professor i landskabsarkitektur og planlægning ved Københavns Universitet. Tlf. nr. 20621015